

Špecifiká výkonu oprávnenia zaistiť osobu policajtom¹

Anotácia: Príspevok sa zameriava na analýzu výkonu jedného z oprávnení príslušníka Policajného zboru upraveného v zákone o Policajnom zbore. Cieľom príspevku je upriamiť pozornosť výslovne na oprávnenie zaistiť osobu podľa zákona o Policajnom zbore. Autorka skúma zákonné dôvody aplikácie oprávnenia zaistiť osobu a užšie analyzuje postup útvaru Policajného zboru, ktorý je príslušný na vydanie rozhodnutia o zaistení osoby.

Kľúčové slová: policajt, oprávnenie, zaistenie osoby, rozhodnutie, zákon o PZ, karta zaistenia osoby.

1. Úvod

S nárastom počtu obyvateľstva, globalizáciou a otvorením hraníc narastá aj kriminalita, ktorú treba v čo najväčšej miere eliminovať a chrániť obyvateľov Slovenskej republiky. K prostriedkom, ktorých následkom je obmedzenie osobnej slobody osobám páchajúcim protiprávnu činnosť, zároveň vedúcim aj k ochrane verejného poriadku a bezpečnosti osôb, bezpochyby patrí aj oprávnenie na zaistenie osoby podľa zákona o Policajnom zbore (PZ).²

„Pri výkone policajných činností si policajti plnia svoje povinnosti, využívajú svoje zákonné oprávnenia, vykonávajú služobné zákroky a pod. Týmito úkonmi často zasahujú do základných ľudských práv alebo rozhodujú o právach, oprávnených záujmoch a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb. Je preto nevyhnutné, aby činnosť policajtov bola regulovaná z hľadiska hierarchie právnych predpisov najmä zákonmi.“³

V mnohých prípadoch je to nevyhnutné a nemožno takému zásahu predísť. A preto je žiaduce, aby policajti postupovali v súlade so zásadou zákonnosti, ktorá je spolu s ďalšími pre nich prioritná a ktorej porušenie alebo nedodržiavanie spôsobuje protiprávne konanie na strane policajta. Pre dodržanie základných zásad právneho štátu je legitímny zásah policajta do základných práv a slobôd osoby explicitne upravený v zákone o PZ, ako i v ďalších imanentných právnych predpisoch. *„Základným predpokladom rozvoja demokracie a občianskej spoločnosti je právny štát. Je to štát, ktorého právny poriadok je spravodlivý, čiže priznáva každému to, čo mu patrí, na čo má nárok. V takomto štáte platí právny poriadok, a nie vôľa jednotlivcov.“⁴* Policajná správa sa stala súčasťou verejnej správy. *„Teória policajnej správy skúma realitu policajných a bezpečnostných činností v jej komplexnosti, ktoré smerujú k dosiahnutiu cieľa pri vynaložení minimálnych prostriedkov pri realizácii správy spoločnosti a štátu.“⁵* *„Súčasnú policajnú právo sa stáva dôležitou právnou disciplínou podieľajúcou sa na ochrane právneho štátu a je dôležitým pilierom právneho garantovania bezpečnosti.“⁶* Zaistenie osoby v zákone o PZ je definované v §19 Oprávnenie na zaistenie osoby. K aplikácii uvedeného oprávnenia je potrebné pristupovať

¹ Predmetný príspevok je výstupom z vedecko-výskumnej úlohy evidovanej pod č. 235/2017 na Akadémii Policajného zboru v Bratislave pod názvom „Aplikačné aspekty zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov a súvisiacich právnych a interných predpisov v služobných činnostiach.“

² Zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

³ ODLEROVÁ, M. 2019. Normatívny rámec policajných činností - komplexný, či nedostatočný? In: Aktuálne problémy rezonujúce Európou (právo-bezpečnostné aspekty). Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, s. 296-306.

⁴ STRAKA J. Obmedzenie osobnej slobody osôb pri výkone pátrania.

⁵ BALGA, J. 2019. Policajná správa a policajné právo. In.: Racionalizácia verejnej správy. s. 51.

⁶ BALGA, J. 2019. Policajná správa a policajné právo. In.: Racionalizácia verejnej správy. s. 57.

s vážnosťou, dodržiavať etický kódex policajta a dodržiavať aj administratívne úkony v stanovenom poradí.

Oprávnenia policajta sú definované v zákone o PZ, druhý oddiel §17 až §34⁷, kde sú vymedzené procesné úkony, ktoré je policajt oprávnený vykonať pri výkone služobnej činnosti. Na tomto mieste je však potrebné zdôrazniť, že komplexné oprávnenia policajta nie sú upravené len v zákone o PZ, ale aj v ďalších právnych predpisoch.

V právnych predpisoch absentuje definícia pojmu oprávnenie policajta aj napriek tomu, že zákon tento pojem používa. Teória správneho práva sa pokúsila o definíciu predmetného pojmu nasledovne: „*Oprávnenie policajta môžeme definovať ako súbor právnych nástrojov, ktorými disponuje policajt pri plnení zákonom stanovených podmienok.*“⁸ Ide o prvotné úkony policajta na mieste protiprávneho konania. Policajti pri výkone služobnej činnosti riešia množstvo prípadov, napríklad:

- porušenia zákonov,
- objasňujú, príp. prejednávajú rôzne protiprávne delikty,
- preverujú totožnosť osôb podozrivých zo páchania protiprávnych deliktov alebo osôb, ktoré by prispeli k objasneniu protiprávneho konania,
- majú oprávnenie zakázať vstup do priestorov,
- zakázať vstup na niektoré miesta,
- majú oprávnenia pri ochrane života, zdravia osôb a
- objasňujú ďalšie skutočnosti.

Oprávnenia policajta sú nie vždy kladne prijímané zo strany osôb, voči ktorým sa zakročuje, a preto si policajti môžu výkon oprávnenia aj vynútiť použitím primeraných donucovacích prostriedkov.

Je bežnou praxou, že spoločnosti sa prezentujú etickými kódexmi v rôznych spoločenských vedách, v ktorých sú obsiahnuté normy spoločenského správania charakteristické pre potreby danej oblasti. Nie je tomu inak ani v policajnej profesii. Policajt sa musí aj v súkromnom živote správať eticky, zodpovedne a príkladne. V službe, aj mimo nej musí dodržiavať princípy etického kódexu, ktorý je jednotný pre všetkých policajtov. Pri vstupe do Policajného zboru sa policajti zaväzujú ho dodržiavať. Jeho záväznosť vyplýva aj zo zákona o PZ, v ktorom sa uvádza, že policajt dodržiava etický kódex policajta, ktorý vydá minister. Čiže aj napriek tomu, že ide o morálnu normu, jej záväznosť je zakotvená priamo v zákone o PZ. Etický kódex policajta ako morálna norma je upravený nariadením ministra vnútra SR, ktoré je záväzné pre všetkých policajtov. „*Možno ho vnímať ako súbor pravidiel, zásad, ktorých dodržiavanie sa prejavuje aj vo forme integrity policajta, resp. Policajného zboru. Ide o morálnu normu, sú to zásady, ktoré by mal mať každý policajt takpovediac v krvi.*“⁹ Etický kódex policajta nepriamo vychováva policajtov k dodržiavaniu mravného a etického správania.

Paragraf 8 ods. 1 zákona o PZ ukladá policajtovi povinnosť dbať na česť, vážnosť a dôstojnosť osoby i svoju vlastnú a nepripustiť, aby v súvislosti s touto jeho činnosťou vznikla osobe bezdôvodná ujma, a ani aby prípadný zásah do jej práv a slobôd zároveň prekročil mieru nevyhnutnú na dosiahnutie účelu sledovaného jeho služobnou činnosťou. Zákon, okrem života a zdravia, chráni aj majetok. Policajt zastáva funkciu verejného činiteľa, a preto musí disponovať aj určitými morálnymi hodnotami. Tieto sú vymedzené v etickom

⁷ §17 až §34 Zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore.

⁸ HAŠANOVÁ, J., J. BALGA, P. ANDOROVÁ, L. DUDOR, L. 2018. Policajná správa. 2.aktualizované vydanie. s. 56.

⁹ Etický kódex príslušníka Policajného zboru/novelizované znenie, účinné od 15.mája 2004 [online]. Dostupné na: <https://spravy.pravda.sk/domace/stranka/6629-policia-kodex/> [cit. 2020-01-10].

kódexe policajta. Inšpiráciou pre skoncipovanie obsahu etického kódexu policajta je Deklarácia o polícii ako aj Európsky kódex policajnej etiky.

Zákon o PZ (§19 ods. 1) taxatívne vymenúva dôvody zaistenia osoby. Vymedzuje policajtom za akých podmienok a v ktorých prípadoch sú oprávnení zaistiť osobu. V predmetnom paragrafe je upravený postup útvaru PZ po zaistení osoby. V komparácii s inými oprávneniami v zmysle zákona o PZ, je útvár PZ povinný, v rámci oprávnenia, zaistiť osobu, po prebratí zaistenej osoby od policajtov bezodkladne vydať zaistenej osobe rozhodnutie o zaistení. Rozhodnutie o zaistení sa vydáva podľa zákona o PZ a subsidiárne podľa zákona o správnom konaní.¹⁰ Oprávnenie na zaistenie osoby je jediným oprávnením v zákone o PZ, na výkon ktorého sa aplikujú ustanovenia všeobecného predpisu o správnom konaní.¹¹ Výkon predmetného oprávnenia prináša vyššiu silu ochrany spočívajúcu v skutočnosti, že iba takýto postup policajta, následne útvaru PZ, je preskúmateľný v rámci správneho konania za dodržania zásady dvojinštančnosti správneho konania. Diferenciácia právnych možností ochrany, resp. nápravy postupu policajta, spočíva v penze právnych prostriedkov ochrany poškodeného. No, pokiaľ ide o výkon ostatných oprávnení policajta podľa zákona o PZ, poškodená osoba je oprávnená sa domáhať ochrany svojich práv a právom chránených záujmov prostredníctvom podania, ktoré sa nazýva sťažnosť.¹² Zákon o sťažnostiach vymedzuje sťažnosť pozitívne aj negatívne. V pozitívnom poňatí ide o podanie osoby, ktorým sa domáha ochrany svojich práv alebo právom chránených záujmov, o ktorých sa domnieva, že boli porušené činnosťou alebo nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo poukazuje na konkrétne nedostatky, najmä na porušenie právnych predpisov, ktorých odstránenie je v pôsobnosti orgánu verejnej správy.¹³ Negatívne vymedzenie sťažnosti taxatívne upravuje zákon o sťažnostiach.¹⁴ Následne, ak sa sťažovateľ nedomôže nápravy, môže sa obrátiť na súd.

Právo na ochranu pred nezákonným zásahom do práv osoby upravuje aj ustanovenie článku 46 Ústavy Slovenskej republiky (SR), ktoré zaručuje každému ochranu individuálnych práv fyzických osôb a právnických osôb, ku ktorých porušovaniu dochádza, resp. došlo činnosťou alebo nečinnosťou správnych orgánov. Podľa ústavy je ďalšou možnosťou súdny prieskum postupu konania policajta v rámci správneho súdnictva.¹⁵ *De iure* je možné podať podnet na prokuratúru, ktorá vo svojej pôsobnosti v oblasti verejnej správy disponuje radom právnych prostriedkov slúžiacich na ochranu zákonnosti v postupoch, ako i v právnych aktoch orgánov verejnej správy. Pokiaľ by došlo k poškodeniu ľudských práv a základných slobôd, ochrana predmetných práv a slobôd spadá do kompetencie verejného ochrancu práv.

Pri výkone svojho povolania policajti vyvolávajú v širokej verejnosti tak prejavy spokojnosti, ako aj nespokojnosti. Podnety a sťažnosti sú občania oprávnení podávať osobne, aj na útvaroch PZ. Prijímať sťažnosti sú povinné všetky útvary Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, organizácie a zariadenia v ich pôsobnosti, krajské riaditeľstvá Policajného zboru, okresné riaditeľstvá Policajného zboru, obvodné oddelenia Policajného zboru, oddelenia cudzineckej polície Policajného zboru.¹⁶ „*Posledný prieskum Eurobarometra z roku 2018 ukázal, že policajtom u nás dôveruje 45 percent občanov.*

¹⁰ Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní, v znení neskorších predpisov.

¹¹ Bližšie pozri: ANDOROVÁ, P. Výkon oprávnenia zaistiť osobu v súvislosti s výkonom služobného zákroku. In. *Aplikačné aspekty vykonávania služobných zákrokov*, s. 9 - 17.

¹² Pozri Zákon č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov.

¹³ HAŠANOVÁ, J. a L. DUDOR. 2019. Základy správneho práva. 4.vyd. s. 80.

¹⁴ §4 Zákon č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach.

¹⁵ Bližšie pozri: Zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok.

¹⁶ Prehľad vybavených sťažností v rámci Ministerstva vnútra SR (MV SR) je prístupný na stránke ministerstva vo forme správy o vybavovaní sťažností a petícií v pôsobnosti MV SR.

*Európsky priemer sa pohybuje na úrovni 72 percent.*¹⁷ Hoci policajti konajú len na základe zákona a v jeho medziach (čl. 2 ods. 2 Ústavy SR), vo výkone ich činnosti je zrejmý aj ľudský faktor, nakoľko pri výkone služobného zákroku sú povinní niekedy v sekundách rozhodnúť o výbere jedného z legitímnych oprávnení a spôsobe jeho použitia. Hodnotenie konania policajta „od stola“ často končí negatívnym výsledkom na strane policajta.

2. Postup policajta pri výkone oprávnenia zaistiť osobu

Pri výkone služobnej činnosti v rámci kontroly cestnej premávky mimo mesta a mimo obce sa rieši niekoľko dopravných priestupkov. Ako príklad možno uviesť „*vedenie motorového vozidla pod vplyvom alkoholu*“. Pri výkone služby, s cieľom kontroly dodržiavania pravidiel cestnej premávky, sú policajti oprávnení zastavovať dopravné prostriedky. V rámci kontroly policajti kontrolujú doklady potrebné na vedenie motorového vozidla, akými sú preukaz o technickej a emisnej kontrole, osvedčenie o evidencii a doklad o povinnom zmluvnom poistení.¹⁸ Policajti majú právo žiadať vodiča aj o podrobenie sa dychovej skúške na zistenie prítomnosti alkoholu v tele. Nameraná hodnota pri dychovej skúške nad 0,48 mg/l sa považuje za trestný čin. Na mieste sú policajti povinní spraviť správu o výsledku objasňovania priestupku, v ktorej je okrem osobných údajov osoby, ktorá sa zaisťuje, zapísaný aj priebeh daného skutku zaistenej osoby, zákonné dôvody zaistenia a uvedené dôvody jeho konania. Správa musí byť podpísaná oboma stranami, policajtmí aj zaistenou osobou. Následne zaistená osoba musí byť eskortovaná na Obvodné oddelenie Policajného zboru. Ak bola však zaistenej osobe zistená prítomnosť alkoholu dychovou skúškou, policajti by mali zaistenú osobu najprv zobrať do nemocnice na pohotovosť s potrebou zaistenú osobu vyšetriť a získať od lekára súhlas na jej umiestnenie do cely predbežného zadržania. Až po obdržaní potvrdenia o súhlase s umiestnením zaistenej osoby v cele predbežného zadržania sú policajti oprávnení eskortovať zaistenú osobu na útvar PZ. Útvar PZ spracuje rozhodnutie o zaistení s uvedením zákonného dôvodu zaistenia.

Kroky, ktoré je potrebné vykonať podľa platných právnych predpisov:

1. po zistení alkoholu u vodiča za volantom, dychovú skúšku zopakovať po 20 minútach,
2. spraviť správu o výsledku objasňovania priestupku, podpísať a dať podpísať zaistenej osobe,
3. eskortovať zaistenú osobu na kontrolu do nemocničného zariadenia,
4. eskortovať zaistenú osobu na policajné oddelenie,
5. poučiť zaistenú osobu v každom kroku,
6. spraviť úradný záznam,
7. odovzdať zaistenú osobu stálej službe.

V prípade, ak zaistená osoba kladie odpor, policajt je oprávnený použiť v zmysle zákona o PZ niektorý z donucovacích prostriedkov, pričom musí dodržať zákonný postup a brať ohľad na práva osoby, voči ktorej zakročuje.

V postupe policajta je veľmi ľahké sa pomýliť, prípadne zabudnúť na niektorý krok, ktorý následne, ak je to ešte možné, treba vykonať dodatočne. Je potrebné zaoberať sa

¹⁷ KAPITÁN, P. 2019. Raz miesto potrebujú, potom nie. Ako polícia upratuje svojich ľudí [online]. Dostupné na: <https://www.etrend.sk/trend-archiv/rok-2019/cislo-41/raz-miesto-potrebuju-potom-nie-ako-policia-upratuje-svojich-ludi.html> [cit. 2020-01-10].

¹⁸ Podľa zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke majú zákonom ustanovení držiteľia vodičských preukazov danej skupiny povinnosť mať pri sebe aj ďalšie doklady.

a popremýšľať nad samotným postupom pri zaisťovaní osoby. Taktiež nad úkonmi, ako ich čo najspolahlivejšie a najpresnejšie vykonať.

Zákon jasne hovorí o tom, aké sú oprávnenia policajta, ako postupovať pri zaisťovaní osôb, no žiadny zákon neuvádza ako zabezpečiť všetky potrebné úkony v požadovanom postupe. Preto aj v rámci riešenia vedecko-výskumnej úlohy bola vybraným útvarom PZ rozposlaná krátka anketa o úrovni znalosti zákona o PZ, konkrétne §19 Oprávnenie na zaistenie osoby. Hlavným cieľom bolo získať prehľad, či policajti dostatočne poznajú a ovládajú predmetný zákon a aké zmeny v súvislosti s jeho výkonom by uvítali.

3. Metodológia a analýza

Na dosiahnutie potrebných informácií pre cieľ príspevku bol uskutočnený prieskum pomocou ankety. Anketa bola anonymná, čím umožňovala policajtom vyjadriť sa pravdivo, bez akejkoľvek obavy, že ich odpovede budú použité na iné účely ako účely vedeckého skúmania. Anketa bola rozposlaná mailom na oddelenia Policajného zboru v Nitre. Anketové lístky obsahovali niekoľko otázok, odpoveďou ktorých mala vyjsť predikcia o potrebách výkonných zložiek pri aplikácii predmetného oprávnenia.

Otázky boli zostavené tak, aby sa všetky odpovede vedeli rozdeliť podľa zvoleného kritéria-veku. Predpokladalo sa, že názory sa môžu meniť podľa veku, získanej praxe a udalostí, s ktorými sa policajti stretli.

Prvou otázkou boli respondenti zaradení do kategórií podľa veku. Cieľom druhej otázky bolo získať informáciu, či respondenti majú skúsenosť so zákonom o PZ, konkrétne s §19. Tretia otázka smerovala k úrovni znalosti ustanovení konkrétneho paragrafového znenia. Štvrtou otázkou sa mali vyjadriť k zákonným dôvodom aplikácie predmetného oprávnenia. V rámci štvrtej otázky mali možnosť prezentovať nové dôvody zaistenia alebo mali možnosť navrhnúť vylúčenie niektorého z dôvodov zaistenia osoby. Túto možnosť však nevyužili, pretože na štvrtú otázku všetci odpovedali kladne. V piatej otázke mohli respondenti vyjadriť svoj názor, prípadne úvahy *de lege ferenda* pre zlepšenie právneho stavu.

Anketový lístok obsahoval celkovo 5 otázok.

Prvá otázka pomohla roztriediť odpovede podľa veku.

Išlo o nasledujúce vekové kategórie:

1. Kategória od 21 - 30 rokov.
2. Kategória od 31 - 40 rokov.
3. Kategória od 41 – 49 rokov.
4. Kategória od 50 rokov a viac.

Druhá otázka v znení „*Máte skúsenosť so zaistením osôb podľa zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore, konkrétne §19? (Ďalej odpovedajú len tí, ktorí odpovedali kladne/áno)*“. Cieľom druhej otázky bolo získať prehľad o tom, či policajti majú skúsenosť so zaisťovaním osôb podľa §19 zákona o PZ. Tretia otázka: „*Poznáte zákonné dôvody zaistenia osoby podľa §19 zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore naspamäť?*“ Cieľom bolo získať prehľad o úrovni ovládania zákona o PZ, konkrétne §19. Štvrtá otázka v znení „*Rozsah zákonných dôvodov pre zaistenie osoby podľa zákona o PZ považujete za postačujúci? (Ak zákonné dôvody pre zaistenie osoby považujete za nepostačujúce, napíšte o aké dôvody by ste rozšírili aplikáciu predmetného oprávnenia, prípadne vyjadrite názor, ktoré zo zákonných dôvodov zaistenia osoby je zbytočné)*“. Cieľom štvrtej otázky bolo zistiť,

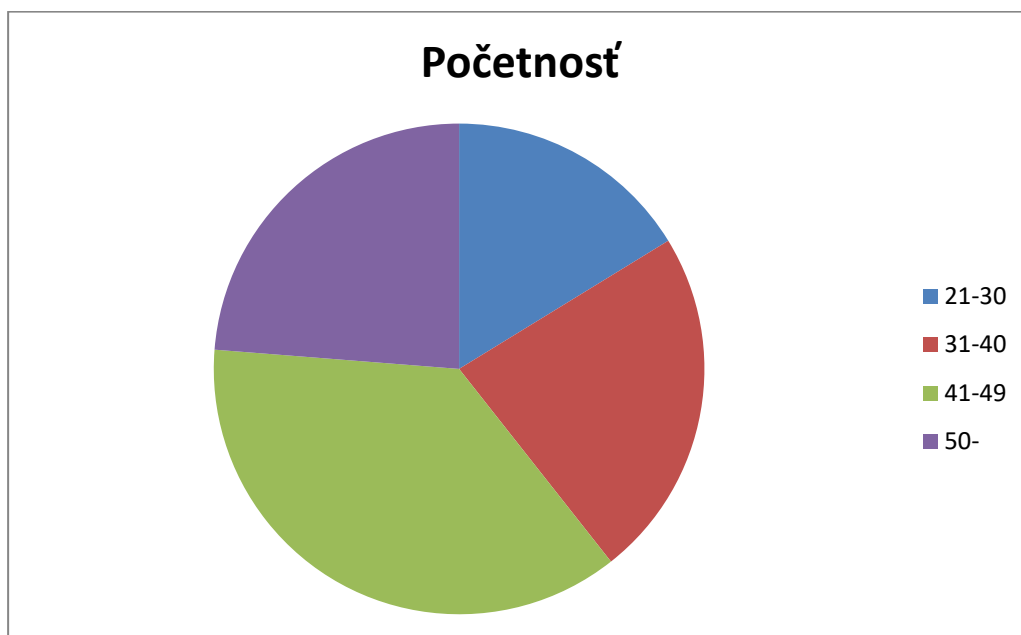
či policajti súhlasia s rozsahom zákonných dôvodov pre zaistenie osoby podľa zákona o PZ. Ak by odpovedali negatívne, mali k dispozícii kolonku s možnosťou prezentovať ďalšie dôvody, prípadne vyradiť niektoré z existujúcich dôvodov. Túto možnosť však nevyužili policajti v žiadnej vekovej kategórii, pretože všetky platné ankety obsahovali kladnú odpoveď na predmetnú otázku. Posledná piata otázka znela nasledovne: „Čo by ste uvítali pri zaistovaní osôb ako pomoc? Rôzne. Priestor na vyjadrenie.“ Cieľom poslednej otázky bolo získať osobný názor policajtov, čo im chýba pri zaistovaní osôb, čo by uvítali na uľahčenie svojej práce, čo by im pomohlo pri výkone zaistovania osôb.

Na anketu reagovalo a poslalo späť vyplnený anketový lístok 160 policajtov zo 7 oslovených oddelení. Na jednom oddelení pracuje 20 až 50 policajtov. Do úvahy sme brali priemer 35 zamestnancov. Pri 7 oddeleniach je to 245 zamestnancov/policajtov. Pri predpoklade 245 policajtov sa vrátilo 65,31% anketových lístkov.

Výsledky a vyhodnotenie ankety sa uskutočnilo podľa vekových kategórií. Odpovede boli zosumarizované, analyzované a podľa vekových kategórií vyhodnotené.

Prvou otázkou sa policajti selektovali podľa veku a vytvorili tak štyri kategórie. Vekové kategórie a ich rozdelenia sú zobrazené na obrázku č.1 (Obrázok 1 Početnosť)

Obrázok 1

Prvú kategóriu tvorili policajti vo veku od 21 do 30 rokov. Do tejto kategórie bolo zaradených 26 odpovedí. Odpovede na otázky 2, 3, 4 sú zosumarizované v tabuľke 1 Prvá kategória.

Tab. 1 Prvá kategória

Otázka č.	ÁNO	NIE	Neviem posúdiť
2	22	0	0
3	18	4	0
4	22	0	0

Pokiaľ by na druhú otázku odpovedali nie, na ďalšie otázky nebolo potrebné odpovedať. V kategórii 1 na druhú otázku všetci odpovedali kladne. Do úvahy pripadlo 22 anketových lístkov a ich odpovede, pretože 4 anketové lístky boli pre nekompletnosť vyradené. Na tretiu otázku, či poznajú §19 zákona o PZ naspamäť odpovedali negatívne len štyria, čo ma milo prekvapilo. Ako som už vyššie uvádzala, na štvrtú otázku všetci odpovedali kladne a nevyužili možnosť prezentovať buď ďalšie dôvody zaistenia osoby a ani názor na vylúčenie niektorého z už existujúcich dôvodov na zaistenie osoby. Piatou otázkou bol vytvorený priestor na vyjadrenie názoru policajta. Z odpovedí je zrejmé, že všetci chápu, že ide o zákon a ten sa musí dodržiavať, no opísali aj stres a pochybnosti o tom, či dodržali celý postup podľa zákona. Síce ho ovládajú, ale pri zásahu v teréne myslia na všetko, čo je potrebné urobiť a majú obavu, aby niečo nezabudli alebo nepoplietli, a preto nosia so sebou zošity s poznámkami a kontrolujú svoj postup. Uvítali by zjednodušenie postupu a pri zaisťovaní osôb prítomnosť skúseného policajta.

Z vyhodnotení boli vyradené 4 anketové lístky, pretože na druhú otázku vôbec neodpovedali, ani na tretiu.

Prvú kategóriu tvoria mladí policajti, ktorí ešte uvítajú nápovedu, aby si boli istí, že všetko čo urobili, je v predpísanom poradí a správne. Chcú si byť istí, že všetky potrebné tlačivá sú vypísané, nič nechýba a zaistenie osoby vykonali v súlade so zákonom. Hoci policajti majú potrebné vzdelanie a ovládajú zákony potrebné k svojej práci, nemajú však dostatočnú skúsenosť, dostatočnú prax a pri každom zásahu sa môžu vyskytnúť nepredvídateľné okolnosti. Aj z týchto dôvodov majú so sebou rôzne poznámky a v prípade nejasností okamžite kontaktujú službukonajúceho policajta alebo nadriadeného.

Druhú kategóriu tvorili policajti vo veku od 31 do 40 rokov. Do tejto kategórie bolo zaradených 37 odpovedí. Odpovede na otázky 2, 3, 4 sú zosumarizované v tabuľke 2 Druhá kategória.

Tab. 2 Druhá kategória

Otázka č.	ÁNO	NIE	Neviem posúdiť
2	37	0	0
3	37	0	0
4	37	0	0

K prvým otázkam sa netreba viac vyjadrovať, pretože sú z tabuľky jasné a nie je potrebné sa opakovať. V piatej otázke: „*Čo by ste uvítali pri zaisťovaní osôb ako pomoc? Rôzne. Priestor na vyjadrenie*“ policajti v druhej kategórii by uvítali zjednodušenie celého postupu zaistenia osoby, hlavne administratívu.

Z druhej kategórie nebolo potrebné vyradiť žiadne anketové lístky. Všetci odpovedali na všetky otázky a taktiež sa vyjadrili aj v piatej otázke. Tým, že zodpovedali na druhú otázku, že zaisťovali osobu podľa §19 zákona o PZ a na tretiu otázku, že zákon poznajú, ich odpovede na piatu otázku boli analyzované a použité.

Druhú kategóriu tvoria policajti, ktorí už majú skúsenosti, navonok pôsobia suverénne, ale stále v prípade neistoty a poterby utvrdenia sa nazrú do svojich poznámok. Robia úkony zodpovedne, ovládajú zákony, majú potrebné vzdelanie, majú už prax a skúsenosti. Napriek tomu sú to len ľudia a chcú si byť istí svojim rozhodnutím a konaním, hlavne vo vypätých a nečakaných situáciách, keď je prvoradé zvládnuť ich a potom pokračovať v začatej úlohe.

Tretiu kategóriu tvorili policajti vo veku od 41 - 49 rokov. Do tejto kategórie bolo zaradených 59 odpovedí. Odpovede na otázky 2, 3, 4 sú zosumarizované v tabuľke 3 Tretia kategória.

Tab. 3 Tretia kategória

Otázka č.	ÁNO	NIE	Neviem posúdiť
2	59	0	0
3	59	0	0
4	59	0	0

Opäť nie je potrebné sa venovať prvým otázkam, ktorých odpovede sú z tabuľky zrejmé.

V piatej otázke vyšli podobné odpovede ako v predchádzajúcej kategórii. Policajti presadzovali hlavne zjednodušenie systému a odbúranie administratívnych úkonov, zníženie počtu tlačív, napríklad zlúčením niektorých tlačív. Podľa policajtov v tretej kategórii spôsobuje množstvo administratívny chyby a časové sklzy.

Z tretej kategórie, tak isto ako z predchádzajúcej, nebolo potrebné vyradiť žiadne anketové lístky. Všetci odpovedali na všetky otázky a taktiež sa vyjadrili aj v piatej otázke. Tým že zodpovedali na druhú otázku, že zaisťovali osobu podľa §19 zákona o PZ a na tretiu otázku, že zákon poznajú, ich odpovede na piatu otázku boli analyzované a použité.

Tretiu kategóriu tvoria policajti, ktorí už majú skúsenosti aj dostatočnú prax v Policajnom zbore. A práve tá prax môže byť pre niektorých problémom, pretože sa od nich očakáva, že budú postupovať tak, akoby nečakané a nepredvídateľné situácie riešili denne a všetky ich ovládali. Vo väčšine prípadov táto kategória policajtov robí všetko, čo sa od nich očakáva, napriek tomu aj oni chcú zjednodušenia procesov a sprehľadnenie dokumentácie.

Štvrtú kategóriu tvorili policajti vo veku od 50 a viac. Do tejto kategórie bolo zaradených 38 odpovedí. Odpovede na otázky 2, 3, 4 sú zosumarizované v tabuľke č. 4 Štvrtá kategória.

Tab. 4 Štvrtá kategória

Otázka č.	ÁNO	NIE	Neviem posúdiť
2	38	0	0
3	38	0	0
4	38	0	0

V piatej otázke: „*Čo by ste uvítali pri zaisťovaní osôb ako pomoc? Rôzne. Priestor na vyjadrenie*“ sa vyjadrili, že by uvítali zjednodušenie administratívy, pretože stále musia preverovať, ktoré tlačivo musia kedy vypísať. Celý postup zaisťovania osôb im je známy, ale keď pribudne tlačivo, musia si to zapísať do vlastných poznámok a tie nosiť so sebou.

Ani zo štvrtej kategórie nebolo potrebné vyradiť žiadne anketové lístky. Všetci odpovedali na všetky otázky a taktiež sa vyjadrili aj v piatej otázke. Odpovedali na druhú otázku tak, že už zaisťovali osobu podľa §19 zákona o PZ, aj na tretiu otázku, že zákon poznajú. Ich odpovede na piatu otázku boli analyzované a použité.

Štvrtou kategóriou sú policajti, ktorí majú dostatočnú prax, množstvo skúseností a taktiež skúsenosti s nepredvídateľnými situáciami. Získali rutinu vo svojej práci, ovládajú predpisy a zákony. S každým novým tlačivom a formulárom musia meniť zabehnuté postupy a učiť sa ich akoby nanovo. Všetko si zaznamenávajú a v prípade potreby kontrolujú. Administratíva je aj pre nich zdĺhavá a opakujúca sa.

4. Výsledky a vyhodnotenie

Najpočetnejšiu skupinu tvorila kategória 3 vo veku 41-49 rokov v počte 59 odpovedí. Všetky odpovede, až na 4 vyradené lístky, vo všetkých kategóriách ohľadom zákona o PZ boli kladné. Policajti zákon ovládajú, riadia sa ním a s pribúdajúcou praxou získavajú rutinu. Odpovede sa líšia pri poslednej otázke „*Čo by ste uvítali pri zaisťovaní osôb ako pomoc? Rôzne. Priestor na vyjadrenie.*“ Pri piatej otázke bolo vidieť vekový rozdiel a získanú prax. Oslovení sa zhodovali v názore na zjednodušenie procesu zaisťovania osôb, hlavne čo sa týka administratívnych úkonov. Mladší policajti by uvítali prítomnosť staršieho, skúseného policajta, aby mali istotu, že nič neopomenú. Starší policajti by uvítali lepšiu orientáciu v dokumentácii a jednoduchšiu a použiteľnú evidenciu v nových tlačivách a dokumentácii.

Účelom prieskumu bolo získať prehľad o tom, či policajti ovládajú §19 zákona o PZ, či ho aplikujú v súlade so zákonom a v čom by uvítali zmenu. Prvou otázkou sme si rozdelili všetky odpovede do štyroch kategórií. Otázky 2, 3, 4 boli zamerané na zákon o PZ, konkrétne na §19. Otázka číslo 5 bola určená pre získanie názorov, postrehov, prípadne návrhov pre zlepšenie aplikácie predmetného oprávnenia. Z anketových lístkov sa vrátili 4, kde

absentovala odpoveď na druhú a tretiu otázku, a preto boli vyradené. Všetky vyradené anketové lístky boli z prvej kategórie.

Riešenie je žiaduce v rámci pomoci mladým policajtom jednoduchou formou, a to spracovaním „Karty pri zaistení osoby“. Návrh karty je zobrazený na Obr. 2 (Karta X Zaistenie osoby). Táto karta umožní všetkým policajtom pri zaisťovaní osôb venovať sa zaisťovaniu bez stresu, obavy a s prehľadom.

V karte by bol bodový postup podľa platných právnych predpisov. A taktiež podľa konkrétneho policajného oddelenia, pretože nie na každom oddelení pracuje dostatočný počet policajtov, ktorí vykonávajú služobnú činnosť zvlášť na oddelení a zvlášť na výjazde. Na niektorých útvaroch PZ sú policajti selektovaní podľa zaradenia do služby alebo na oddeleniach. Avšak sú útvary PZ, na ktorých tí istí policajti vykonávajú zaistenie osoby na mieste a zároveň po príchode na útvar PZ sú povinní vydať rozhodnutie o zaistení osoby.

Obr. 2 Karta X Zaistenie osoby

ZAISTENIE OSOBY	
1. po zistení priestupku alebo TČ zaistiť osobu,	
2. poučiť osobu,	
3. spísať SVOP, podpísať oboma stranami,	
4. eskortovať osobu na kontrolu do nemocničného zariadenia,	
5. eskortovať osobu na policajné oddelenie,	
6. odovzdať zaistenú osobu stálej službe.	
Úkony po odovzdaní stálej službe (pokračovanie):	
7. vydanie rozhodnutia o zaistení osoby,	
8. ak sú zistené dôvody, odovzdať osobu OČTK,	
9. odovzdanie a spísanie osobných vecí zaistenej osoby,	
10. spísať úradný záznam,	
11. umiestniť osobu v CPZ.	
Dňa:
Policajné oddelenie XY	meno, podpis

Vysvetlivky:

TČ – trestný čin

SVOP – správa o výsledku objasňovania priestupku

OČTK – orgány činné v trestnom konaní

CPZ – cela policajného zaistenia

Správnosť Karty skontroluje riaditeľ obvodného oddelenia a správnosť potvrdí dátumom a podpisom. Kartú je možné začleniť do prevádzkových pomôcok a využívať ju tak, že ju policajti budú mať so sebou v aute s ostatnými materiálmi a pri zaisťovaní osôb sa pri pochybnostiach len pozerú do karty a budú postupovať podľa nej.

Nemusia mať obavu, že popletú tlačivo alebo na niektoré zabudnú, v karte budú uvedené všetky potrebné tlačivá. Karta pomôže mladým policajtom v istote v konaní, ktoré urobia a skúsených policajtov utvrdí v ich konaní. Kartu je možné vypracovať na akúkoľvek činnosť, ktorú vyžaduje zákon, alebo s ktorou sa policajti stretávajú a je potreba k danej činnosti vyplňať tlačivá.

Policajt na výjazde má so sebou potrebné tlačivá, ktoré musí vyplniť podľa druhu zásahu, jednoducho k nim priloží aj navrhovanú kartu Zaistenie osoby.

Komunikačný odbor Kancelárie ministra vnútra SR uviedol, že „*Sťažnosti na policajtov od občanov najčastejšie smerujú na zneužívanie právomoci verejného činiteľa a na ich služobné postupy.*“¹⁹Používaním navrhovanej karty sa môžu služobné postupy jednoducho vytvoriť, používať a ľahko identifikovať prípadné nezhody. Karty môžu pomôcť nielen policajtom pri samotnom zásahu, ale aj nadriadeným pri ich kontrole a spätnej väzbe. Kartu je možné vytvoriť nielen na zaistenie osoby, ale aj na iné postupy, aj na tie, kde sa vyžaduje použitie viacerých dokumentov a tlačív. Zabezpečí sa tak prehľadnosť a postupnosť úkonov.

Na kartu je možné zaznamenať aj postup pred zaistením osoby, podľa typu zaistenia a zákona, podľa ktorého sa postupuje.

Profesia policajta si vyžaduje jeho celého, nie sú to len vedomosti a psychická vyrovnanosť, ale aj fyzická kondícia, vytrvalosť a zdatnosť. Policajt musí okamžite reagovať v nepredvídateľných situáciách, musí vedieť čo urobiť v stresových situáciách, ako čeliť nebezpečenstvu a množstvu iných nástrah, ktoré musí policajt zvládnuť. Jednoduchou pomôckou v podobe karty s postupom sa mu odbremení obava z toho, že niečo opomenul, alebo urobil niečo navyše. Nie je to náhrada povinnosti ovládať zákon a postup pri zaistení osôb, je to pomôcka, náповeda pre rýchlu kontrolu správnosti postupu a použitých tlačív.

Literatúra

- ANDOROVÁ, P. 2019. *Výkon oprávnenia zaistiť osobu v súvislosti s výkonom služobného zákroku.* In: Aplikačné aspekty vykonávania služobných zákrokov. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, s 9 - 17. ISBN 978-80-8054-830-8. EAN 9788080548308.
- BERŽI, L. 1996. *Teória policajno-bezpečnostných služieb. Všeobecná časť.* Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 144 s. ISBN 80-8851-93-4.
- GARAJOVÁ, L. 2009. Najčastejšie sťažnosti na policajtov sú pre zneužívanie právomoci [online]. Dostupné na: <https://www.cas.sk/clanok/143503/najcastejsie-staznosti-na-policajtov-su-pre-zneuzivanie-pravomoci/> [cit. 2020-01-10].
- HAŠANOVÁ, J. a L. DUDOR. 2019. *Základy správneho práva.* 4. aktualizované vydanie. Plzeň: Aleš Čeněk, 414s. ISBN 978-80-7380-757-3.
- HAŠANOVÁ, J., J. BALGA, P. ANDOROVÁ, L. DUDOR. 2018. *Policajná správa.* 2. aktualizované vydanie. Plzeň: Aleš Čeněk, 302 s. ISBN 978-80-7380-733.
- ODLEROVÁ, M. 2019. Normatívny rámec policajných činností - komplexný, či nedostatočný? In: Aktuálne problémy rezonujúce Európou (právno-bezpečnostné aspekty). Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, s. 296-306. ISBN 978-80-8054-826-1.

¹⁹GARAJOVÁ, L. 2009. Najčastejšie sťažnosti na policajtov sú pre zneužívanie právomoci [online]. Dostupné na: <https://www.cas.sk/clanok/143503/najcastejsie-staznosti-na-policajtov-su-pre-zneuzivanie-pravomoci/> [cit. 2020-01-10].

- PEŤOVSKÝ, M., M. ODLEROVÁ, T. ŠKRINÁR. 2017. *Zákon o Policajnom zbore. Aplikčná prax*. Plzeň: Aleš Čeněk, 352 s. ISBN 978-80-7380-682-8.
- ŠEDÍK, M. 2020. Právna úprava výkonu oprávnenia policajta zaistiť osobu v zmysle zákona o Policajnom zbore. Bakalárska práca. Akadémia Policajného zboru v Bratislave.
- TITTLOVÁ, M. a J. MEDELSKÝ. 2017. *Zákon o Policajnom zbore. Komentár*. Bratislava: Wolters Kluwer, 394 s. ISBN 978-80-8168-577-4.
- VRABKO, M. a kol. 2018. *Správne právo hmotné. Všeobecná časť*. 2. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2018, 338 s. ISBN 978-80-89603-68-8.

Internetové zdroje:

- Etický kódex príslušníka Policajného zboru/novelizované znenie účinné od 15.mája 2004 [online]. Dostupné na: <https://spravy.pravda.sk/domace/stranka/6629-policia-kodex/> [cit. 2020-01-10].
- GARAJOVÁ, L. 2009. Najčastejšie sťažnosti na policajtov sú pre zneužívanie právomoci [online]. Dostupné na: <https://www.cas.sk/clanok/143503/najcastejsie-staznosti-na-policiatov-su-pre-zneuzivanie-pravomoci/> [cit. 2020-01-10].
- Podanie sťažnosti. [online]. Dostupné na: https://www.minv.sk/?policia_podanie_staznosti [cit. 2020-01-10].
- STRAKA, J. Obmedzenie osobnej slobody osôb pri výkone pátrania. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave [cit. 2020-01-10].

Ústavný zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov
Zákon č. 9/2010 Z. z. Zákon o sťažnostiach v znení neskorších predpisov
Zákon č. 171/1993 Z. z. Zákon o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov
Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov

Key words: police officer, power, detention of a person, decision, Act on the Police Force, detention card of a person

Summary

The paper is focused on the analysis of the execution of one of the powers of a member of the Police Force regulated by the Act on the Police Force. The aim of the article is to rivet the attention explicitly to the power to detain a person under the Act on the Police Force. The author examines the legal reasons for the application of the power to detain a person and analyzes in more detail the actions of the Police Force, which is competent to issue a decision on the detention of a person.

*mjr. JUDr. Petra Andorová, PhD.
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
Katedra správneho práva
e-mail: petra.andorova@akademiapz.sk*

Recenzent: mjr. JUDr. et Mgr. Janka Hašanová, PhD.